

A NÁRAI "ZSIDU-RÉT" BOTANIKAI ÉRTÉKEI

KOVÁCS J.A., TAKÁCS B.

ABSTRACT

Bibliographical citation

KOVÁCS J.A., TAKÁCS B., 1994, The botanical values of "Zsidu-rét" in Nárai (Western Hungary). KANITZIA 2, 43-64.

In the northern part of the village Nárai, in the fen meadows named "Zsidu-rét" can be found one of the largest population of *Hemerocallis lilio-asphodelus* in Hungary. The present work dealing with the natural vegetation of this area, mapping the characteristic plant communities like: *Junco-Molinietum*, *Alopecuretum pratensis*, *Arrhenatheretum elatioris* and, the population of protected and rare species: *Hemerocallis lilio-asphodelus*, *Iris sibirica*, *Achillea ptarmica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Gratiola officinalis* etc. The botanical evaluation of fen meadows in Nárai constitute the first step in the demographical and populational approach of these species.

Keyword: nature conservation, vegetation map, plant communities, vascular flora, protected and rare species, NÁRAI (UTM: XN-12, CEC: 8765)

Kovács J.A., Takács B.,: Department of Botany, Berzsenyi College, 9701 Szombathely, P.O.Box 170, HUNGARY

Nárai község északi határában, a Nárai-Torony közötti nagy erdős területek "Szabad erdőnek" nevezett déli csücskében, a Sorok-patak egyik időszakos mellékere mentén, ültetett (Pinetum) és természetes erdővel (Quercus-Carpinetum) határolva található az ún. "Zsidu-rét".

Itt van a *Hemerocallis lilio-asphodelus* L. (Sárgaliliom) egyik legnagyobb hazai populációja.

Ennek a populációnak a felfedezése CSABA JÓZSEF ornitológus nevéhez fűződik. Kutatómunkája során 1957-ben BARASKA LAJOS nárai lakos házában ablakában egy csokor *Hemerocallis lilio-asphodelus*-t látott. Ez indította, hogy felkutassa a falu körüli lelőhelyét a sárgaliliomnak, amit itt erdei, illetve vad liliomnak neveznek. Így találta meg a Zsidu-réten élő populációt is. CSABA JÓZSEF már a felfedezést követő években védelemre javasolta a területet. Később a növény előfordulását JEANPLONG JÓZSEF is említi (1987). A növényt a középkori Magyarország területéről először CLUSIUS jelzi, aki 1579-ben talált rá a pónici réten - ma Ausztria - (CSAPODY 1982).

A megyei védetté nyilvánítás hatályba lépése csak 1976. I. 20-án következett be (175/1975./XI.5./VB határozat). 1992-ben a terület országos védetté nyilvánítását kezdeményezte a Fertő-tavi Nemzeti Park Igazgatósága.

A rét vegetációja a kiszáradó láprétek, mocsárrétek és kaszálórétek jellegzetességeit mutatja, s bár kis területen fekszik és erős inváziós hatásoknak van kitéve, jelenlegi természetességi állapota alapján a következő rendszertani egységekbe sorolható (1. Térkép-növénytársulások):

MOLINIO-JUNCETEA Br.-Bl. 47

MOLINIETALIA W. Koch. 26

Molinion caeruleae W. Koch 26

1. *Junco-Molinietum* Prsg. 51 (*Molinietum caeruleae* s.l.)

2. *Junco-Molinietum calamagrostidetosum* (prov.)

3. *Junco-Molinietum* fac. *Populus tremula*

Alopecurion pratensis (Pars. 46) Soó 71

4. *Alopecuretum pratensis* Now. 28 s.l.

ARRHENATHERETEA Br.-Bl. 47

ARRHENATHERETALIA Pawl. 28

Arrhenatherion elatioris Br.-Bl. 25 s.l.

5. *Arrhenatheretum elatioris* Br.-Bl. 19 s.l.

6. *Brachypodium pinnatum* stádium

A vegetáció leírása

1. Junco-Molinietum

(= *Molinietum caeruleae* s.l. = kékperjés láprét)

A Zsidu-rét keleti felében ezen társulás a kiszáradó, mészkerülő láprétek és mocsárrétek jellegeit is magába foglaló növényzet legértékesebb önozisait tartalmazza (1. Táblázat). A domináns és állandó fajok mellett *Molinia caerulea* s.l. (kékperje), *Alopecurus pratensis* (réti ecsetpázsit), *Holcus lanatus* (selyemperje), *Deschampsia caespitosa* (gyepes sédbúza), *Agrostis stolonifera* (tarackos tippán), *Betonica officinalis* (bakfű), *Serratula tinctoria* (festő zsoldtina), *Sanguisorba officinalis* (őszi vérfű) stb., a rét szinte minden védett és értékes növényfaja megtalálható. Érdemes kiemelni a szép állományokat alkotó *Hemerocallis lilio-asphodelus*-t (sárgaliliom), mely

helyenként 130-140 tövet is elér négyzetméterenként. Természetesen a vegetatív szaporodás és terjeszkedés hatására, a faj populációit, vitalitásuk és A-D értékük alapján nyugodtan fációs értékűnek foghatjuk fel. Ugyancsak szépen virít itt az *Iris sibirica* (szibériai nőszirm), mely helyenként 16 tő/m² sűrűséget ér el.

További értékes növények:

Achillea ptarmica (kenyérbél cickafark), *Galium boreale* (északi galaj), *Gratiola officinalis* (csikorgófü), *Iris pseudacorus* (mocsári nőszirm), *Veronica longifolia* (hosszúlevelű veronika), az erdőszéleken pedig *Peucedanum carvifolia* (köménylevelű kocsord) és *Laserpitium pruthenicum* (rutén bordamag).

Általában elmondható, hogy a kiszáradó láprét természetességi állapota megfelelő és mindent el kell követni ezen élőhelytípus fennmaradása és értékes növényeinek a megőrzése érdekében.

2. Junco-Molinietum calamagrostidetosum

A kékperjés láprétet és a hozzá nyugatabbra elterülő mocsárrétet a telepített erdefenyves (Pinetum sylvestris) felé úgy 1-2 m-es sávban, valamint a természetes erdőréz patakmenti sávjában, tömegesen lép fel a degradációt jelző siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios* A-D: 2-3.). E szukcessziós állományok belopakodnak a természetes vegetáció populációkomplexumaiba, kiszorítják az értékes fajokat és hosszú távon veszélyeztetik a Zsidu-rét értékes növényállományait. Különösen veszélyesnek minősül az inváziós foltokat alkotó *Solidago gigantea* (nagy aranyvessző) és az *Urtica dioica* (nagy csalán).

Felvételezéskor még a következő állandó fajokat jegyeztük fel:

Deschampsia caespitosa (gyepes sédbúza), *Holcus lanatus* (selyemperje), *Festuca rubra* (veres csenkesz), *Alopecurus pratensis* (réti ecsetpázsit), *Molinia caerulea* (kékperje), *Carex brizoides* (rezgő sás), *Carex vulpina* (rókasás), *Juncus inflexus* (deres szityó), *Hypericum perforatum* (orbáncfű), *Stellaria holostea* (olocsán csillaghűr), *Lychnis flos-cuculi* (réti kakukkszegfű), *Lysimachia vulgaris* (közönséges lizinka), *Rumex acetosa* (mezei sóská), *Sanguisorba officinalis* (őszi vérfű), *Carex hirta* (borzas sás), *Cirsium arvense* (mezei aszat), *Scrophularia nodosa* (göcsös görvényfű), *Poa nemoralis* (ligeti perje), *Hexacleum sphondylium* (medvetalp), *Dianthus deltoides* (réti szegfű) stb.

A rét keleti részében, a fűves és az erdei vegetáció találkozásánál értékesebb fajok húzódnak meg: *Peucedanum carvifolia* (köménylevelű kocsord), *Laserpitium pruthenicum* (rutén bordamag), *Veronica longifolia* (hosszúlevelű veronika), *Thalictrum simplex* (egyszerű borkóró) és *Hemerocallis lilio-asphodelus* (sárgaliliom).

Természetvédelmi szempontból fontos a siska nádtippán visszaszorítása (kaszálással) és az eredeti vegetáció (mocsárrét-láprét) állapotának visszaállítása.

3. Junco-Molinietum

facies: *Populus tremula* (újulat)

A kékperjés-rét legértékesebb részein (ott, ahol a legnagyobb AD értékű a sárgaliliom), az utóbbi években egyre fenyegetőbbé válik a beerdősülés veszélye. A *Populus tremula* (rezgő nyár) újulatai, inváziós foltokat alkotva egyre nagyobb területeket borítanak be, kiszorítva helyenként a sárgaliliomot is, melynek épp itt van a legkedvezőbb élőhelye. Meggyőződésünk, hogy megfelelő módszerekkel még vissza lehet szorítani e veszélyes foltokat. Így a fiatal tövek kiszedése és az évi kaszálás megfelelő megoldásnak ígérkezik. A védekezési akció sürgős végrehajtása további kedvezőbb feltételeket teremthet, védett természeti értékeink itteni felszaporodásának mint: *Achillea ptarmica* (kenyérbél cickafark), *Iris sibirica* (szibériai nőszirm), *Hemerocallis lilio-asphodelus* (sárgaliliom).

4. Alopecuretum pratensis

(= ártéri mocsárrét)

A Zsidu-rét bejárati útjától kezdődően, a telepített fiatal erdei fenyves, az akácós és a csemetekerti közé ékelődve található a terület második természetes és nagyobb kiterjedésű növénytársulása: az ártéri mocsárrét (2. Táblázat). A társulás jellemző és állandó fajai között *Alopecurus pratensis* (réti ecsetpázsit), *Holcus lanatus* (selyemperje), *Agrostis stolonifera* (tarackos tippán), *Deschampsia caespitosa* (gyepes sédbúza), *Festuca pratensis* (réti csenkesz), találunk számos olyan értékes növényfajt is mint: *Gratiola officinalis* (csikorgófü), *Achillea ptarmica* (kenyérbél cickafark), *Scutellaria*

hastifolia (dárdás csukóka), *Veronica longifolia* (hosszúlevelű veronika), *Galium boreale* (északi galaj), *Peucedanum carvifolia* (köménylevelű kocsord) stb.

A társulás természetességi állapota megfelelő, így a jövőben főleg a jelenlegi állapot fenntartására kell törekedni (rendszeres kaszálással).

5. *Arrhenatheretum elatioris* (= franciaperjés rét)

A Zsidu-rét délnyugati részében, mezofil élőhelyeken közepes vízelátottságú kisebb területen, többé-kevésbé a franciaperjés rétek jellemző fajaira találunk. Az állandó és közepes dominanciájú fajok közül megemlíthetjük: *Arrhenatherum elatius* A-D 2-3 (franciaperje), *Festuca rubra* 2 (veres csenkesz), *Agrostis capillaris* (cérnatippan), *Trisetum flavescens* (áranyzab), *Poa trivialis* (sovány perje), *Carex pallescens* (sápadt sás), *Carex leporina* (nyúl-sás), *Alopecurus pratensis* (réti ecsetpázsit), *Festuca heterophylla* (felemáslevelű csenkesz), *Deschampsia caespitosa* (gyepes sédbúza), *Helictotrichon pubescens* (pelyhes zabfű), *Dactylis glomerata* (csomós ebr), *Carex brizoides* (rezgő sás).

A franciaperjés cönózis-fragmentumokban ugyanakkor olyan értékes populációk is vannak, mint: *Hemerocallis lilio-asphodelus* (sárgaliliom), *Peucedanum carvifolia* (köménylevelű kocsord), *Veronica longifolia* (hosszúlevelű veronika) stb.

6. *Brachypodium pinnatum* stádium (= szálkaperjés állomány)

A rét délkeleti szegélyén, a természetes erdőtársulás (*Quercus-Carpinetum*) és a lágyszárú cönózisok találkozásánál kis területen xero-mezofil élőhelyek vannak, s ezeket a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*) állományok edificálják.

A *Quercus robur*, *Tilia cordata*, *Populus tremula*, *Quercus cerris*, *Corylus avellana*, *Ligustrum vulgare* és más fás növények szegélyeként, a szálkaperjés szukcessziós stádiumokban a következő fajokat jegyeztük fel:

Brachypodium pinnatum 3-4 (tollas szálkaperje), *Arrhenatherum elatius* 1 (franciaperje), *Calamagrostis epigeios* 1 (siska nádtippán), *Briza media* (rezgőpázsit), *Potentilla alba* (fehér pimpó), *Vincetoxicum hirundinaria* (közönséges méreggyilok), *Platanthera bifolia* (kétlevelű sarkvirág), *Veronica chamaedrys* (ösztrős veronika), *Knautia drymeia* (magyar varfű), *Trifolium alpestre* (bérci here), stb.

A Zsidu-rétet ÉK-irányban körülölelő természetes erdőt, **gyertyános-tölgyes** (*Quercus p.-Carpinetum*) állományok alkotják. Így a lombkorona-szintben: *Quercus petraea* 3-4 (kocsánytalan tölgy), *Q. robur* 2-3 (kocsányos tölgy), *Q. cerris* 2 (cser- tölgy), *Carpinus betulus* 2 (gyertyán), *Fraxinus excelsior* 1 (kőris), *Acer campestre* 1 (mezei juhar), *Salix alba* + (fehér fűz), *Populus tremula* +-1 (rezgő nyár), *Picea abies* + (luc);

- a cserjeszintben: *Corylus avellana* 1 (mogyoró), *Ligustrum vulgare* 1 (fagyal), *Cornus sanguinea* +-1 (veresgyűrű som), *Crataegus monogyna* +-1 (egybibés galagonya) stb;

- a gyepszintben pedig számos jellemző lágyszárú faj található: *Ficaria verna* 1-2 (salátaboglárka), *Helleborus dumetorum* +-2 (kisvirágú hunyor), *Stellaria holostea* + (olocsán csillaghúr), *Melittis carpatica* + (nagyvirágú méhfű), *Chaerophyllum temulum* (bódító baraboly), *Primula vulgaris* +-2 (szártalan kankalin), *Torilis japonica* + (bojtorjános tüskemag), *Poa nemoralis* + (ligeti perje), *Viola odorata* + (illatos ibolya), *Convallaria majalis* + (májusi gyöngyvirág), *Ajuga reptans* (indás ínfű), *Colchicum autumnale* +-1 (őszi kikerics), *Carex pilosa* +-1 (bükki sás), *Polygonatum odoratum* (orvosi salamonpecsét), *Iris pseudacorus* (mocsári nőszirm), *Hemerocallis lilio-asphodelus* +-1 (sárgaliliom), *Knautia drymeia* (magyar varfű), *Sanicula europaea* + (gombernyő), *Euphorbia angulata* + (szögletes kutyatej), stb.

NÁRAI RÉT

NÖVENYTÁRSULÁSOK - CÖNÓZISOK

- Junco-Molinietum
- Calamagrostidetosum (Subass.)
- Populus tremula (fac.)
- Alopecuretum profensis
- Arrhenatheretum elatioris
- Brachypodietum pinnatum (stadium)
- Urtica dioica (populadó)

Helianthus
dumetorum

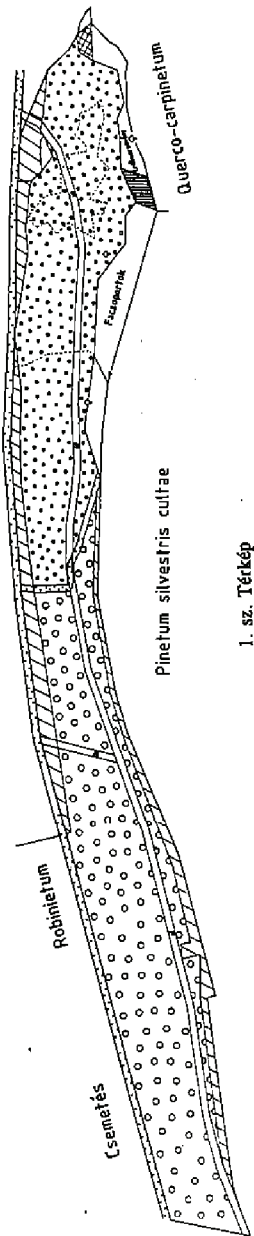
Quercus-carpinetum

Robinetum

(semetés)

Pinetum silvestris cultae

Quercus-carpinetum

1. sz. Térkép

Achillea ptarmica L.

I. Táblázat

Ass. Junco-Molinietum fac. Hemerocallis
(3 felvétel, 1992-1993)

TVK	Fajok	A-D értékek
E	<i>Molinia caerulea</i> agg.	2-4
E	<i>Alopecurus pratensis</i>	1-3
K	<i>Holcus lanatus</i>	1-2
E	<i>Festuca rubra</i>	+1
E	<i>Festuca pratensis</i>	+1
TZ	<i>Calamagrostis epigeios</i>	+
TZ	<i>Arrhenatherum elatius</i>	+
K	<i>Deschampsia caespitosa</i>	+1
TZ	<i>Poa trivialis</i>	+
TZ	<i>Dactylis glomerata</i>	+
E	<i>Agrostis stolonifera</i>	+
K	<i>Carex pallescens</i>	+
GY	<i>Carex hirta</i>	+
V	<i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i>	1-3
K	<i>Filipendula ulmaria</i>	+1
K	<i>Achillea ptarmica</i>	+2
K	<i>Succisa pratensis</i>	+
K	<i>Colchicum autumnale</i>	+1
K	<i>Sanguisorba officinalis</i>	+1
TZ	<i>Serratula tinctoria</i>	+1
K	<i>Filipendula vulgaris</i>	+
TZ	<i>Achillea millefolium</i>	+
K	<i>Veronica longifolia</i>	+1
V	<i>Iris pseudacorus</i>	+1
K	<i>Gratiola officinalis</i>	+
KV	<i>Iris sibirica</i>	+1
TZ	<i>Tragopogon pratensis</i>	+
TZ	<i>Lathyrus pratensis</i>	+
K	<i>Selinum carvifolia</i>	+
K	<i>Betonica officinalis</i>	+1
V	<i>Galium boreale</i>	+1
K	<i>Thalictrum simplex</i>	+

1. Táblázat folytatása

TVK	Fajok	A-D értékek
K	<i>Calystegia sepium</i>	+
K	<i>Lysimachia nummularia</i>	+
TZ	<i>Ranunculus acris</i>	+
K	<i>Hypericum maculatum</i>	+
TZ	<i>Daucus carota</i>	+
GY	<i>Cichorium intybus</i>	+
TZ	<i>Ranunculus repens</i>	+
TZ	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	+
K	<i>Peucedanum carvifolia</i>	+
K	<i>Genista tinctoria</i>	+
K	<i>Aegopodium podagraria</i>	+
V	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	+
Z	<i>Centaurea pannonica</i>	+
K	<i>Lythrum salicaria</i>	+

1. ábra: A *Hemerocallis lilio-asphodelus* (sárgaliliom) virágzása a Náriai réten.

2. Táblázat

Ass. Alopecuretum pratensis
(3 felvétel, 1992-1993)

TVK	Fajok	A-D értékek
E	<i>Alopecurus pratensis</i>	2-4
K	<i>Holcus lanatus</i>	1-3
K	<i>Deschampsia caespitosa</i>	+2
E	<i>Agrostis stolonifera</i>	+2
E	<i>Festuca pratensis</i>	+1
E	<i>Festuca rubra</i>	+1
K	<i>Briza media</i>	+
K	<i>Cynosurus cristatus</i>	+
TZ	<i>Calamagrostis epigeios</i>	+1
TZ	<i>Arrhenatherum elatius</i>	+1
E	<i>Molinia caerulea</i> agg.	+
K	<i>Trisetum flavescens</i>	+
K	<i>Carex pallescens</i>	+1
GY	<i>Carex hirta</i>	+1
K	<i>Carex brizoides</i>	+2
K	<i>Carex tomentosa</i>	+
K	<i>Betonica officinalis</i>	+1
K	<i>Colchicum autumnale</i>	+1
TZ	<i>Ranunculus repens</i>	+1
K	<i>Lycopus europaeus</i>	+
K	<i>Scutellaria hastifolia</i>	+
K	<i>Veronica longifolia</i>	+
TZ	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	+
TZ	<i>Ranunculus acris</i>	+
TZ	<i>Stellaria graminea</i>	+
K	<i>Lysimachia nummularia</i>	+
TZ	<i>Vicia hirsuta</i>	+
V	<i>Galium boreale</i>	+
K	<i>Galium uliginosum</i>	+
TZ	<i>Lathyrus pratensis</i>	+
K	<i>Sanguisorba officinalis</i>	+
K	<i>Achillea ptarmica</i>	+

2. Táblázat folytatása

TVK	Fajok	A-D értékek
K	<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	+
K	<i>Selinum carvifolia</i>	+
K	<i>Peucedanum carvifolia</i>	+
TZ	<i>Potentilla reptans</i>	+
TZ	<i>Veronica chamaedrys</i>	+
K	<i>Cruciata glabra</i>	+
TZ	<i>Campanula patula</i>	+
K	<i>Hypericum maculatum</i>	+
K	<i>Gratiola officinalis</i>	+
K	<i>Galium verum</i>	+
K	<i>Galium palustre</i>	+

2. ábra: Az *Achillea ptarmica* (kenyérbél cickafark) mint a *Junco-Molinietum* jellemző faja a Nárai réten.

A Zsidu-rét jelenlegi kiterjedése 9553 m², ebből 4763 m² a legértékesebb, mert itt él a terület botanikai értékét adó védett növények nagy része (Térképek: védett növények, védett és értékes növények).

Védett növényfajok állapotfelmérése

1. *Hemerocallis lilio-asphodelus* L. em. Scop. (Eszmei értéke: 10.000 Ft)

A populáció nagysága: 746 m², az összterület 7,8%-a. Itt kb. 80-95.000 tő él, a virágzó tövek száma 6500.

1993. 05. 23-án készült randomizált felvételezés adatai:

1. 130 tő/m² - 16 virágzó tő
2. 145 tő/m² - 6 virágzó tő
3. 124 tő/m² - 5 virágzó tő

2. *Iris sibirica* L. (Eszmei értéke: 10.000 Ft)

A populáció nagysága: 369 m², az összterület 3,8%-a. Itt kb. 4000-4500 tő él.

A felvételezés adatai:

1. 9 tő/m² - 2 virágzó tő
2. 13 tő/m² - 5 virágzó tő
3. 16 tő/m² - 6 virágzó tő

3. *Achillea ptarmica* L. (Eszmei értéke: 2.000 Ft)

A populáció nagysága: 505 m², az összterület 5,2%-a.

4. *Gentiana pneumonanthe* L. (Eszmei értéke: 10.000 Ft)

A területen kb. 120-150 tő van.

5. *Primula vulgaris* Huds. (Eszmei értéke: 2.000 Ft)

Így az egész védett terület eszmei értéke milliárdos nagyságú.

Értékes növényfajok

A rét közelében (50-100 m) található a Felsőcsatártól Szombathelyig kisebb-nagyobb populációkat alkotó *Helleborus dumetorum* (13 tő/m²). Továbbá: *Potentilla alba*, *Laserpitium pruthenicum*, *Selinum carvifolia*, *Peucedanum carvifolia*, *Galium boreale*, *Galium palustre*, *Galium uliginosum*, *Succisa pratensis*, *Euphorbia angulata*, *Scutellaria hastifolia*, *Gratiola officinalis*, *Iris pseudacorus*, *Veronica longifolia*, *Jasione montana*.

Veszélyeztető tényezők:

- Kiszáradás

A másfél évtizede tartó aszály káros hatását a rét mellé telepített *Pinetum* (kb. 15 éves) és a szántóföldek meliorációja még fokozta.

- A *Calamagrostis epigeios* és a *Populus tremula* inváziója.

A *Populus tremula* populációja 388 m², az összterület 4,06%-a.

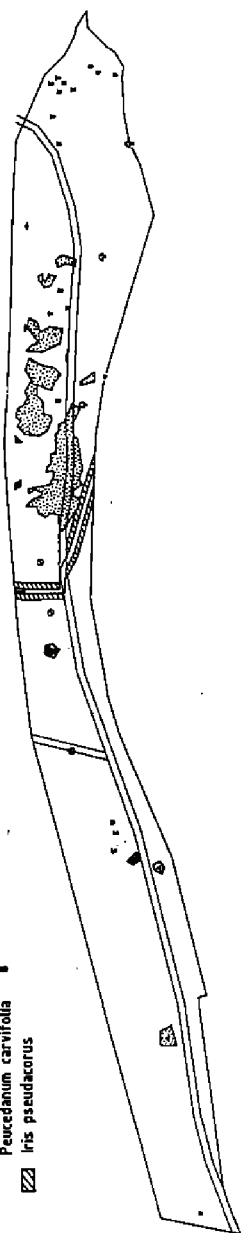
- A lovasiskolák lovainak taposása. (A területet sajnos lovaspályának tekintik így 1,5-2,5 m utat tapostak ki a *Hemerocallis* populációjában.)

Kezelési javaslatok:

- A *Calamagrostis epigeios* és a *Populus tremula* visszaszorítása kaszálással.
- A kaszálást csak július második felében ajánlatos végezni, a *Hemerocallis lilio-asphodelus* és az *Iris sibirica* termésének beérése után.
- A lekaszált fű, széna összegyűjtése és a területről való lehordása.
- A Zsidu-rét két végének (Nárai, Sé) lekerítése lovaglás megakadályozása végett.
- A védettséget jelző tábla kihelyezése Nárai felőli részen.

NÁRAI RÉT
VÉDETT ÉS ÉRTÉKES NÖVÉNYEK

- ☐ Achillea ptarmica
- ◊ Gentiana pneumonanthe
- ◊ Gratiola officinalis
- ◻ Peucedanum carvifolia
- ▨ Iris pseudacorus

2. sz. Tétel

A nárai Zsidu-rét edényes flóralistája
(Nomenklatura: SIMON 1992)

Acer campestre L. Eu-(köz-D-eu), MM, T 5a, W 4, R 4, K; *Achillea millefolium* L. Kozm, H, T 5k, W 5, R 0, TZ; *Achillea ptarmica* L. Euá-(med), H, T 5, W 8, R 4, K; *Aegopodium podagraria* L. Euá, H(G), T 5, W 7, R 3, K; *Agrostis stolonifera* L. Kozm, H, T 5, W 8, R 4, E; *Agrostis capillaris* L. Cirk, H, T 5a, W 3, R 2, TZ; *Ajuga reptans* L. Eu-(med), H-Ch, T 5a, W 6, R 3, TZ; *Alliaria petiolata* (M.B.) Cavara et Grande Köz-euá-med, TH-H, T 5a, W 4, R 4, TZ; *Alopecurus pratensis* L. Euá, H, T 5, W 8, R 0, E; *Ambrosia artemisiifolia* L. Kozm, Th, T 0, W 5, R 4, GY; *Anthoxanthum odoratum* L. Euá-med, H, T 5, W 4, R 3, E; *Arrhenatherum elatius* (L.) Presl Eu-köz-á, H, T 5a, W 5, R 4, TZ; *Betonica officinalis* L. Euá-(med), H, T 5, W 0, R 3, K; *Brachypodium pinnatum* (L.) P.B. Euá-med, H(Ch), T 5a, W 2, R 4, E; *Briza media* L. Kozm, H, T 5a, W 6, R 0, K; *Calamagrostis epigeios* (L.) Roth Euá-med, H, T 5, W 2, R 4, TZ; *Calystegia sepium* (L.) R.Br. Kozm, H, T 5, W 9, R 4, K; *Campanula patula* L. Eu-(med), TH, T 5a, W 5, R 3, TZ; *Carex brizoides* L. Köz-eu, H, T 5a, W 6, R 2, K; *Carex elongata* L. Euszib, H, T 5, W 10, R 3, V; *Carex hirta* L. Eu-(med), G, T 5a, W 7, R 0, GY; *Carex leporina* L. Euszib, H, T 4, W 8, R 3, K; *Carex pallescens* L. Cirk, H, T 5a, W 6, R 3, K; *Carex vulpina* L. Euá-med, H-HH; T 5, W 9, R 4, K; *Carpinus betulus* L. Köz-eu, MM-M, T 5a, W 5, R 3, E; *Centaurea jacea* L. Euá-(D-eu), H, T 5a, W 6, R 0, TZ; *Centaurea pannonica* (Heuff.) Simk. DK-eu, H, T 5a, W 6, R 0, Z; *Centaurium erythraea* Rafn. Euá-(med), Th, T 5, W 5, R 3, K; *Cerastium fontanum* Baumg. Kozm, TH(Th); T 0, W 5, R 0, TZ; *Chrysanthemum leucanthemum* L. Euá-(med), H, T 5a, W 4, R 0, K; *Cichorium intybus* L. Euá-(med), H(Th), T 7, W 5, R 4, GY; *Cirsium arvense* (L.) Scop. Euá-(med), G, T 5, W 4, R 0, GY; *Cirsium canum* (L.) M.B. Euá-kont, G, T 6k, W 7, R 0, K; *Colchium autumnale* L. Köz-eu-(szmed), G, T 5a, W 6, R 4, K; *Convallaria majalis* L. Eu, G, T 5a, W 4, R 3, K; *Corylus avellana* L. Eu, M, T 5a, W 5, R 3, K; *Cruciata glabra* (L.) Ehrend. Euá-(med), H, T 5a, W 4, R 3, K; *Cynanchum vincetoxicum* (L.) Pers. Eu-(med), H, T 6k, W 3, R 4, TZ; *Cynosurus cristatus* L. Köz-eu-med, Th, T 5a, W 4, R 0, K; *Daucus carota* L. Kozm, Th-TH, T 5a, W 2, R 5, TZ; *Deschampsia caespitosa* (L.) P.B. Cirk, H, T 5, W 7, R 0, K; *Dianthus deltoides* L. Euá-(med), H, T 5a, W 3, R 2, K; *Epilobium lanceolatum* Seb. et Mauri Atl-med-(köz-eu), H, T 6a, W 6, R 3, TZ; *Epilobium parviflorum* (Schreb) With. D-euá, H, T 5a, W 9, R 0, K;

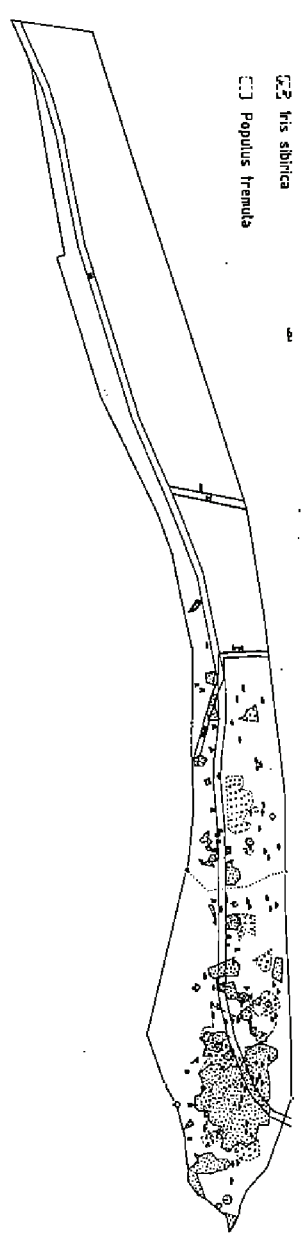

Erigeron canadensis L. Kozm, Th-TH, T 0, W 4, R 0, GY; *Euphorbia angulata* Jacq. Pont-med, H-G, T 6k, W 4, R 4, K; *Euphorbia cyparissias* L. Euá-(med), H(G), T 5k, W 3, R 4, GY; *Festuca heterophylla* Lam. Köz-eu, H, T 5a, W 4, R 3, K; *Festuca pratensis* Huds.-Euá, H, T 5, W 7, R 4, E; *Festuca rubra* L. Cirk, H, T 5, W 5, R 0, E; *Ficaria verna* Huds. Eu-NY-á, H-G, T 5a, W 5, R 3, K; *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim. Euszib, H, T 3, W 8, R 0, K; *Filipendula vulgaris* Mönch Euá-(med), H, T 5k, W 3, R 3, K; *Galium boreale* L. Euá, H, T 5, W 8, R 4, V; *Galium palustre* L. Cirk-(med), H, T 5, W 10, R 0, K; *Galium uliginosum* L. Euá, H, T 5, W 9, R 4, K; *Galium verum* L. Euá-(med), H, T 5k, W 3, R 4, K; *Genista tinctoria* L. Eu-(med), Ch-N, T 5a, W 4, R 3, K; *Gentiana pneumonanthe* L. Euá-(med), H, T 5a, W 8, R 0, V; *Geranium robertianum* L. Kozm, Th, T 5, W 6, R 3, K; *Geum urbanum* L. Euá-(med), H, T 5, W 4, R 4, K; *Gratiola officinalis* L. Euá, H, T 5a, W 8, R 4, K; *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilger Euá, H, T 5, W 4, R 0, TZ; *Hemerocallis lilio-asphodelus* L. Euá, G, T 5a, W 8, R 3, V; *Heracleum sphondylium* L. Euá-(med), H, T 5a, W 6, R 3, K; *Hieracium umbellatum* L. Cirk, H, T 5, W 3, R 3, K; *Holcus lanatus* L. Eu-med, H(Ch), T 5a, W 5, R 0, K; *Hypericum maculatum* Cr. Euá, H, T 6, W 5, R 2, K; *Hypericum perforatum* L. Euá-(med), H, T 5a, W 3, R 0, TZ; *Inula britannica* L. Euá, TH-H, T 5, W 6, R 0, GY; *Iris pseudacorus* L. Eu-med, G, T 5a, W 10, R 0, V; *Iris sibirica* L. Euszib, G, T 5k, W 8, R 4, KV; *Jasione montana* L. Eu-(med), H, T 5a, W 2, R 2, K; *Juncus effusus* L. Kozm, H, T 5, W 9, R 3, TZ; *Juncus inflexus* L. D-euá-D-afr, H, T 5a, W 8, R 4, TZ; *Knautia drymeia* Heuff. Köz-eu-NY-balk, H, T 5a, W 6, R 3, K; *Laserpitium pruthenicum* L. Köz-eu, H, T 5k, W 4, R 3, K; *Lathyrus pratensis* L. Euá-(med), H, T 5a, W 7, R 4, TZ; *Leontodon autumnalis* L. Euá, H, T 5a, W 6, R 0, TZ; *Lolium perenne* L. Kozm, H, T 5a, W 5, R 0, GY; *Luzula campestris* (L.) DC. Eu-med, H, T 0, W 4, R 4, TZ; *Lychnis flos-cuculi* L. Euá-(med), H, T 5a, W 8, R 0, TZ; *Lycopus europaeus* L. Euá-(med), HH, T 5a, W 9, R 0, K; *Lysimachia punctata* L. Pont-med, H, T 6k, W 6, R 3, K; *Lysimachia vulgaris* L. Euá-(med), HH, T 5, W 9, R 0, K; *Lythrum salicaria* L. Euá-(med), H-HH, T 5a, W 9, R 0, K; *Mentha aquatica* L. Eu-(med), HH, T 5a, W 9, R 0, K; *Mentha arvensis* L. Cirk, H(G), T 5, W 5, R 0, K; *Molinia coerulea* agg. Eu, H, T 5a, W 7, R 0, E; *Oxalis europaea* Jord. Eu-(med), Th(H), T 0, W 6, R 0, G; *Pastinaca sativa* L. Euá, H, T 5a, W 6, R 4, TZ; *Peucedanum carvifolia* (Cr.) Vill. Köz-eu, H, K; *Pinus sylvestris* L. Euá, MM, T 3, W 3, R 5, K(G); *Plantago lanceolata* L. Euá, H, T 5a, W 4, R 0, TZ(K); *Plantago major* L. Euá-(med), H, T 5a, W 7, R 0, GY; *Platanthera bifolia* (L.) Rich. Euá, G, T 5a, W 6,

NÁRAI RÉT

VÉDETT NÖVÉNYEK

- *Hemerocallis lilio-asphodelus* B.
- *Iris sibirica*
- *Populus tremula*

3. sz. Térkép

Iris sibirica L.

R 3, V; *Poa nemoralis* L. Euá, H, T 5, W 4, R 3, TZ; *Poa trivialis* L. Kozm, H, T 5, W 9, R 0, TZ; *Populus alba* L. D-euá, MM-M, T 5a, W 6, R 4, E; *Populus tremula* L. Euá-(med), MM-M, T 3, W 4, R 2, TZ; *Potentilla alba* L. Köz-K-eu, H, T 5a, W 4, R 3, K; *Potentilla erecta* (L.) Rauschel Euá-(med), H, T 5, W 7, R 0, K; *Primula vulgaris* Huds. Atl-med, H, T 5a, W 5, R 3, K; *Prunella vulgaris* L. Cirk, H, T 0, W 6, R 0, TZ; *Quercus cerris* L. DK-eu-kisá, MM-M, T 5a, W 3, R 3, E; *Quercus petraea* (Mattuschka) Lieblein Köz-eu-(med), MM-M, T 5a, W 4, R 0, E; *Quercus robur* L. Eu-(med), MM-M, T 5a, W 6, R 0, E; *Ranunculus acris* L. Euá-(med), H, T 5, W 7, R 0, TZ; *Ranunculus repens* L. Euá-(med), H, T 5, W 8, R 0, TZ; *Robinia pseudo-acacia* L. Adv, MM, T 5, W 3, R 4, GY; *Rubus caesius* L. Euá-(med), H-N, T 5, W 8, R 4, TZ; *Rumex acetosa* L. Cirk-(med), H, T 5, W 5, R 0, TZ; *Salix caprea* L. Euá, M, T 5, W 5, R 4, TZ; *Sanguisorba officinalis* L. Euá-(med), H, T 5, W 7, R 0, K; *Scrophularia nodosa* L. Euá, H, T 5a, W 6, R 3, TZ; *Scutellaria hastifolia* L. Eu, H, T 5, W 7, R 4, K; *Selinum carvifolia* L. Euá, H, T 5k, W 7, R 3, K; *Senecio nemorensis* L. D-euá, H, T 5a, W 6, R 3, K; *Senecio vulgaris* L. Euá, Th-TH, T 5, W 4, R 0, GY; *Serratula tinctoria* L. Eu-(med), H, T 5, W 4, R 3, TZ; *Setaria viridis* (L.) R. et Sch. Euá, Th, T 6k, W 3, R 0, GY; *Solanum dulcamara* L. Euá-(med), Ch(N), T 5, W 9, R 4, TZ; *Solidago gigantea* Ait. Adv, H, T 0, W 8, R 4, K; *Stellaria graminea* L. Euá-(euszib), H, T 5, W 4, R 3, TZ; *Stellaria holostea* L. Euá, H, T 5a, W 5, R 3, K; *Succisa pratensis* Mönch Euá-(med), H, T 5a, W 7, R 4, K; *Thalictrum lucidum* L. Köz-eu, H, T 5k, W 8, R 5, K; *Thalictrum simplex* L. Euá-(kont), H, W 7, R 4, K; *Tilia cordata* Mill. Eu-(med), MM, T 5a, W 5, R 3, K; *Torilis japonica* (Houtt.) DC. Euá-(med), Th-TH, T 5, W 3, R 0, TZ; *Tragopogon orientalis* L. Euá-(med), TH-H, T 5k, W 4, R 0, TZ; *Trifolium aureum* Pollich Euá-(med), Th-TH, T 5a, W 3, R 0, K; *Trifolium repens* L. Kozm, H, T 5a, W 5, R 0, TZ; *Trisetum flavescens* (L.) R. et Sch. Köz-eu-szmed, H, T 5, W 6, R 0, K; *Urtica dioica* L. Kozm, H, T 5, W 5, R 4, TZ(K); *Veronica chamaedrys* L. Euá-(med), H-Ch, T 5a, W 4, R 4, TZ; *Veronica longifolia* L. Euá, H, T 5, W 8, R 4, K; *Vicia cracca* L. Cirk, H, T 5, W 4, R 3, TZ; *Vicia hirsuta* (L.) Gray Euá, Th, T 6a, W 3, R 4, TZ;

IRODALOM

- CLUSIUS C., 1584, *Stirpium Nomenclator Pannonicus*, Antverpiae.
- CSABA J., 1954-1965, *Napló 1954. jan. 1-től 1964. dec. 30-ig.*
Kézirat, Rába Helytörténeti Múzeum, Körmend.
- CSAPODY I., 1982, *Védett növényeink*, Gondolat, Budapest.
- FEHÉR A., CSORDÁS R. 1993, A nárai "Zsidu-rét" edényes flórája,
Szakdolgozat, BDTF-Szombathely, 1-45.
- GÁYER GY., 1928, A *Hemerocallis flava* újabb lelőhelyei Vas megyében
Vasvárm. Múz. Term. Oszt. Évi Jel. p.34.
- HORVÁTH E., JEANPLONG J., 1962, Vas megye ritka és védelmet
érdemlő növényei, *Vasi Szemle* 18, 19-43.
- JEANPLONG J., 1987, Jelentősebb hasznosítható réttársulások az Alpokalja
Vas megyei részén, *Praenorica Folia Historiconaturalia II*, Szom-
bathely, 85-90.
- SIMON T., 1992, A magyarországi edényes flóra határozója
Tankönyvkiadó, Budapest.